

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 29.6.2012.
COM(2012) 358 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

**Pārskats par to, kā 2006.–2010. gadā īstenota shēma par ilgtermiņa valsts atbalstu
lauksaimniecībā Somijas un Zviedrijas ziemeļu reģionos saskaņā ar Komisijas Lēmumu
2009/3067 un Lēmumu 2010/6050**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

Pārskats par to, kā 2006.–2010. gadā īstenota shēma par ilgtermiņa valsts atbalstu lauksaimniecībā Somijas un Zviedrijas ziemeļu reģionos saskaņā ar Komisijas Lēmumu 2009/3067 un Lēmumu 2010/6050

SATURS

1.	IEVADS	3
2.	ZIEMEĻU REĢIONIEM PAREDZĒTĀ ATBALSTA VISPĀRĪGIE PRINCIPI.....	3
2.1.	Atbalsta mērķi	3
2.2.	Komisijas atļaujas	3
2.3.	Reģioni, uz kuriem attiecas atbalsts	3
2.4.	Saistība ar ražošanu.....	4
3.	JAUNĀKĀS NORISES ZIEMEĻU REĢIONU ATBALSTA SHĒMĀ.....	5
3.1.	Atbalsta shēmas novērtējums	5
3.2.	Atbalsta shēmu reforma	5
4.	ZIEMEĻU REĢIONIEM PAREDZĒTAIS ATBALSTS SOMIJĀ 2006.– 2010. GADĀ	6
4.1.	Piešķirtās atļaujas	6
4.2.	Izmaksātais atbalsts	7
4.3.	Ražošanas apjomi ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā	8
4.4.	Lauksaimniecības ekonomikas attīstība ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā.....	8
5.	ZIEMEĻU REĢIONIEM PAREDZĒTAIS ATBALSTS ZVIEDRIJĀ 2006.– 2010. GADĀ	8
5.1.	Piešķirtās atļaujas	8
5.2.	Izmaksātais atbalsts	8
5.3.	Ražošanas apjomi atbalstāmajā apgabalā.....	8
5.4.	Lauksaimniecības ekonomikas attīstība paredzētā atbalsta apgabalā	8
6.	SECINĀJUMI	8
6.1.	Somija	8
6.2.	Zviedrija	8

1. IEVADS

Saskaņā ar 142. pantu Aktā par Austrijas, Somijas un Zviedrijas pievienošanos Eiropas Savienībai¹, Komisija atļāva Somijai un Zviedrijai piešķirt ilgtermiņa valsts atbalstu lauksaimnieciskās darbības saglabāšanai ziemeļu reģionos (turpmāk „atbalsts”).

Šis pārskats ir iesniegts Padomei saskaņā ar ziņošanas prasību Pievienošanās akta 143. pantā, kur noteikts, ka Komisija reizi piecos gados iesniedz pārskatu par piešķirtajām atļaujām un tā atbalsta rezultātiem, kas piešķirts pēc šādu atļauju saņemšanas. Iepriekšējos pārskatus iesniedza 1996. gadā, 2002. gadā², un 2007. gadā³.

2. ZIEMEĻU REĢIONIEM PAREDZĒTĀ ATBALSTA VISPĀRĪGIE PRINCIPI

2.1. Atbalsta mērķi

Atbalstu galvenokārt piešķir tādēļ, lai saglabātu tradicionālo primāro ražošanu un pārstrādi, kas ir dabiski pielāgota attiecīgo reģionu klimatiskajiem apstākļiem, uzlabotu lauksaimniecības produktu ražošanas, tirdzniecības un pārstrādes struktūras, atvieglotu šo produktu realizāciju, nodrošinātu vides aizsardzību un saglabātu lauku ainavu.

2.2. Komisijas atļaujas

Atbalsts ir atļauts ar atsevišķiem Komisijas lēmumiem attiecībā uz Somiju un Zviedriju.

Pamatnosacījumi ir noteikti Pievienošanās akta 142. pantā; piešķirtā atbalsta kopējai summai jābūt pietiekamai, lai saglabātu lauksaimniecības darbību ziemeļu reģionos, bet tā nedrīkst veicināt kopējā atbalsta palielināšanos tiktāl, ka tas pārsniedz atbalsta līmeni atļaujās noteiktajā atsaucē periodā pirms pievienošanās. Atbalsts nedrīkst arī būt saistīts ar nākotnē plānotu ražošanu vai veicināt ražošanas palielināšanos, salīdzinot ar atsaucē periodu.

Pirmo lēmumu attiecībā uz Somiju pieņēma 1995. gadā (95/196/EK⁴), pārstrādāto versiju — ar Lēmumu 2002/404/EK⁵ un Lēmumu C(2009)3067. Maksimālais atļautais maksājuma apjoms pašlaik ir EUR 358 miljoni gadā.

Pirmo lēmumu attiecībā uz Zviedriju pieņēma 1996. gadā (96/228/EK⁶) un pārstrādāto versiju — ar Lēmumu C(2010)6050. Maksimālais atļautais maksājuma apjoms gadā ir SEK 318,67 miljoni (aptuveni EUR 35,41 miljoni; šajā pārskatā izmantotais valūtas maiņas kurss ir 9,0 SEK/EUR).

2.3. Reģioni, uz kuriem attiecas atbalsts

Ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta shēma ir noteikta attiecīgajos lēmumos un aptver apgabalus, kuri atrodas uz ziemeļiem no 62. paralēles, un dažas blakus esošas teritorijas uz

¹ OV C 241, 29.8.1994.

² Somija COM(2002) 102, 25.2.2002., Zviedrija COM(2002) 105, 1.3.2002.

³ Somija COM(2007) 459, 31.7.2007., Zviedrija COM(2007) 416, 31.7.2007.

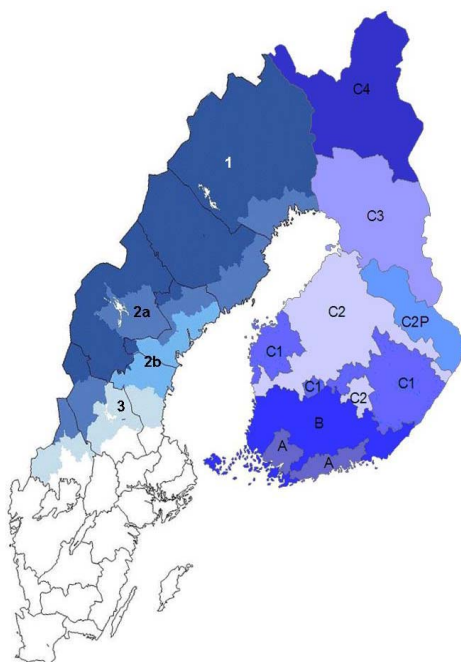
⁴ OV L 126, 9.6.1995., 35. lpp.

⁵ OV L 139, 29.5.2002., 38. lpp.

⁶ OV L 76, 26.3.1996., 29. lpp.

dienvidiem no šīs paralēles, kurās ir līdzīgi klimatiskie apstākļi, kas būtiski apgrūtina lauksaimniecisko darbību. Nosakot šīs platības, tiek ņemti vērā šādi faktori: zems iedzīvotāju blīvums (ne vairāk kā 10 iedzīvotāji uz km²), lauksaimniecībā izmantotās zemes procentuālā daļa no kopplatības (mazāk nekā 10 %), lietošanai pārtikā paredzētu kultūraugu audzēšanai izmantotās lauksaimniecības zemes procentuālā daļa no lauksaimniecībā izmantotās zemes kopplatības (nepārsniedz 20 %) un pašvaldības, kuras ir citu tādu teritoriju ieskaudas, kas atrodas iepriekšminētajās platībās (pat tad, ja tās pašas neatbilst minētajām prasībām).

Somijā shēma pašreiz aptver 1 417 140 hektārus (ha) no lauksaimniecībā izmantojamās zemes (55,5 % no lauksaimniecībā izmantojamās zemes kopplatības) un Zviedrijā – 335 676 ha no lauksaimniecībā izmantojamās zemes (11 % no lauksaimniecībā izmantojamās zemes kopplatības⁷).

1. attēls. Atbalstāmie apgabali Somijā (C1–C4) un Zviedrijā (1–3)

2.4. Saistība ar ražošanu

Atbalsts ir paredzēts tikai noteiktām lauksaimniecības nozarēm, kā tas noteikts katrai dalībvalstij attiecīgajā lēmumā.

Atbalstu piešķir ražošanas vienībām par ganāmpulka vienībām (GV) vai par hektāru, izņemot atbalstu piena ražošanai un piena pārvadāšanai, ko piešķir par piegādāto un pārvadāto apjomu. Somijā atbalstu ziemeļbriežu audzēšanai piešķir par dzīvnieku.

Kā minēts iepriekš, atbalsts nedrīkst arī būt saistīts ar nākotnē plānotu ražošanu vai veicināt ražošanas pieaugumu salīdzinājumā ar atsaucē periodu. Atsaucē periodi katrai dalībvalstij ir noteikti attiecīgajā lēmumā attiecībā uz katru nozari. Atsaucē apjoms piena ražošanai Somijā vairākas reizes ir saskaņots ar kopējās lauksaimniecības politikas izmaiņām piena ražošanas nozarē. Tomēr, pārskatot atbalsta shēmu īstenošanu 2009.–2010. gadā Somijā un Zviedrijā, tika pārtraukta saistība starp individuālām kopējās lauksaimniecības politikas piena kvotām

⁷

Salīdzinot ar iepriekšējo pārskatu, šis skaitlis ir samazinājies tāpēc, ka ir izmainīta lauksaimniecībā izmantojamās zemes kopplatības definīcija.

un atbalsta maksājumiem. Tā vietā ieviests ierobežojums nemaksāt atbalstu par piena apjomu reģionā, uz ko attiecas papildu nodeva atbilstoši piena kvotu sistēmai.

3. JAUNĀKĀS NORISES ZIEMEĻU REĢIONU ATBALSTA SHĒMĀ

3.1. Atbalsta shēmas novērtējums

Vairāk nekā desmit gadus pēc atbalsta shēmas piemērošanas sākuma Komisija sāka tās novērtēšanu, ko pabeidza 2007. gadā⁸. Novērtējumā analizēja, cik lielā mērā ir sasniegti atbalsta shēmu mērķi, iespējamo blakus ietekmi un to, vai instrumenti joprojām ir atbilstoši un pamatoti, kā arī atbalsta efektivitāti, lietderīgumu un nozīmīgumu.

Novērtējuma rezultāti liecina, ka atbalsta shēmas:

- ir palīdzējušas saglabāt lauksaimniecības darbības, ražošanu un zemes izmantošanu attiecīgajos reģionos;
- joprojām ir nepieciešamas, lai īstenotu 142. panta mērķus saglabāt lauksaimniecības darbību attiecīgajos reģionos, un tādēļ vēl aizvien ir svarīgas;
- varētu tikt pārveidotas (vienkāršotas).

Pamatojoties uz novērtējumā sniegtajiem ieteikumiem un ražošanas attīstību, abas dalībvalstis ierosināja pārskatīt attiecīgās atbalsta shēmas.

3.2. Atbalsta shēmu reforma

Lēmumu pārskatīšana notika, lai vienkāršotu atbalsta shēmas, un atļauju piešķirumus saistītu ar Pievienošanās akta mērķiem.

Attiecībā uz vienkāršošanu pārskatītajās versijās, ko pabeidza 2009. gadā un 2010. gadā, ir pārgrupētas dažādas ražošanas nozares un noteikts maksimālais vidējais atbalsta apjoms attiecīgi Somijas un Zviedrijas apgabaliem, kuros piemēro atbalsta shēmas. Pirms tam lēmumi atbalstu diferencēja atkarībā no reģiona un attiecībā uz ražošanas vienību. Šajā sakarā valstu iestādēm bija uzdots paredzēt konkrētus nosacījumus un sīki izstrādātus kritērijus atkarībā no nelabvēlīgo dabas apstākļu apgrūtinājuma līmeņa atbalsta summas diferencēšanai. Abas valstis paziņoja Komisijai objektīvus kritērijus, kas saistīti ar nelabvēlīgu dabas apstākļu apgrūtinājumu.

Attiecībā uz atļauju saskaņošanu ar Pievienošanās akta mērķiem ražošanas un maksājumu atļauju pārbaude atklāja, ka Somijas atbalstāmajā apgabalā ražošana kopumā ir saglabāta, lai gan tā ir nedaudz "novirzījusies" uz dienvidiem. Tomēr dažās nozarēs, jo īpaši cūkgaļas un mājputnu gaļas ražošanas nozarē, ražošanas apjoms ir nozīmīgi palielinājies, daļēji pateicoties atbalstam. Tas līdzās izmaiņām citos maksājumos atbalstāmajam apgabalam ir izraisījis atļautā gada maksimālā maksājuma samazinājumu Somijai no EUR 448,59 miljoniem līdz EUR 358 miljoniem. Turklāt atbalsts cūkgaļas un mājputnu gaļas ražošanas nozarei ir atsaistīts no ražošanas veida.

⁸

http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/nordic/index_en.htm.

Pārbaude atklāja, ka Zviedrijas atbalstāmajā apgabalā ražošanas apjomi ir samazinājušies, jo īpaši piena ražošanas nozarē, kas ir galvenā atbalstītā nozare. Tas norādīja, ka nav sasniegti 142. panta mērķi saglabāt lauksaimniecības ražošanu. Tādēļ, pamatojoties uz Zviedrijas iestāžu priekšlikumu, lēmuma pārskatītā versija, kas pabeigta 2010. gadā, ļauj koncentrēt atbalstu pārējai ražošanai, lai apturētu ražošanas apjomu samazināšanos.

4. ZIEMEĻU REĢIONIEM PAREDZĒTAIS ATBALSTS SOMIJĀ 2006.–2010. GADĀ

4.1. Piešķirtās atļaujas

Piecu gadu perioda sākumā ar Lēmumu C(2002)404 Somijai atļāva gadā maksāt kopējo atbalstu EUR 448,59 miljonu apmērā. Lēmumā noteikts atļautais atbalsts un ražošanas faktori atbilstoši apakšreģioniem (nav norādīti). Lēmumu C(2009)3067 (grozīts ar Lēmumu C(2009)9122) piemēro no 2009. gada 1. janvāra, tādējādi paredzot 1. tabulā norādīto atļauto atbalstu. Noteikumu par atbalstu piena ražošanai piemēro no 2009. gada 1. aprīļa, un noteikumus par atbalstu atgremotājdzīvniekiem, dārzkopībai, augkopībai un citu atbalstu piemēro no 2010. gada 1. janvāra.

1. tabula. Atbalsts gadā, kas atļauts saskaņā ar Lēmumu C2009/3067/EK

	Maks. vidējais atļautais atbalsts uz vienību	Vienība	Maks. atbalsts (milj. EUR)	Maks. atbilstošo ražošanas faktoru skaits
1. PIENA RAŽOŠANA	10,9	centi/kg	193,7	1 776 765 t ⁹
2. ATGREMOTĀJDZĪVNIEKI		EUR/GV	73,7	
Govis	412			179 160 GV
Aitas, kazas reproduktīvā vecumā	533			
Zirgi	277			
3. CŪKGAĻAS UN MĀJPUTNU GAĻAS RAŽOŠANA¹⁰	266	EUR/GV	37,0	
4. DĀRZKOPIĒBA			25,4	
Siltumnīcu platības	11,3	EUR/m ²		202,9 ha
Dārzkopības produktu glabāšana	18,5	EUR/m ³		
5. AUGKOPIĒBA		EUR/ha	58,3	
Vispārīgais atbalsts par hektāru	37			881 825 ha
Atbalsts par noteiktiem kultūraugiem ¹¹	145			62 475 ha
Atbalsts gados jauniem lauksaimniekiem	36			
6. CITS ATBALSTS			14,9	
Ziemeļbriežu audzēšana	36	EUR/dzīvnieks		171 100 dzīvnieki
Kompensācija par kaitējumu, ko ziemeļbriežu audzēšanai nodara plēsīgie dzīvnieki ¹²				
Atbalsts par piena un gaļas pārveidošanu				

⁹ Tirdzniecības gadā.

¹⁰ Atsaistītais atbalsts. Atsauces apjoms ≤ 139 200 GV.

¹¹ Graudaugi (izņemot miežus, auzas, jauktus graudus), eļļas sēkļaugi, citi eļļas augi, proteīns, šķiedraugi. Cukurbietes, cietes kartupeļi un āboli reģionos C1, C2, ziemeļu C2. Atklātā laukā audzēti dārzeņi reģionos C1–C4.

¹² Maksimālais atļautais atbalsts ir EUR 5 milj.

Ganāmpulka aizsargāšanas pakalpojumi				
Meža ogu un sēņu glabāšana	0,10–0,42	EUR/kg		
Cits atbalsts ¹³				
Kopā			358	

4.2. Izmaksātais atbalsts

Atbalsts ziemeļu reģioniem

Kopējais gadā izmaksātais atbalsts 2006.–2009. gadā bija aptuveni EUR 326 miljoni (no atļautajiem EUR 448,59 miljoniem), tomēr tas palielinājās līdz EUR 338 miljoniem 2010. gadā (no atļautajiem EUR 358 miljoniem) (2. tabula).

2. tabula. Ziemeļu reģioniem paredzētais atbalsts, kas izmaksāts Somijā (milj. EUR)

Atbalstītā nozare	2006. gads	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads
Piena ražošana	159	159	159	159	161
Atgremotājdzīvnieki	65	66	66	68	71
Cūkgaļa, māiņputnu gaļa	36	35	35	33	32
Dārzkopība	21	20	21	20	22
Augkopība	42	43	42	41	42
Cits atbalsts	3,5	3,7	4	4,2	11
Kopā	326,7	326,6	326,5	325,8	338,1

Noslēgumā jāatzīmē, ka ziemeļu reģioniem paredzētais atbalsts, kas piešķirts Somijā, iekļāvās lēmumā noteiktajos maksimālajos apjomos. Jāatzīmē arī, ka tām nozarēm, kurās kopējā ražošana pārsniedza atļauto ražošanas faktoru skaitu, piemēroja atbalsta proporcionālu samazinājumu uz katru ražošanas faktoru, lai ievērotu lēmumā atļauto maksimālo summu.

Kopējais atbalsts ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā

Ziemeļu apgabaliem paredzētās atbalsta shēmas atbalstāmajos apgabalos atbalstu lauksaimniecībā saņem arī no ES finansētajiem instrumentiem, jo īpaši no diviem kopējās lauksaimniecības politikas pīlāriem. No otrā pīlāra pasākumiem lauksaimniecības nozarei atbalstāmajos apgabalos jo īpaši svarīgs ir atbalsts mazāk labvēlīgiem apgabaliem un agrovides pasākumi. Ar Lēmumu C 2000/405¹⁴ noteica maksimālo kopējo atbalsta summu gadā atbalstāmajā apgabalā EUR 1118,9 miljonu apmērā (1993. gada līmenī). Kā redzams 3. tabulā, atbalsts, kas 2006.–2010. gadā atbalsta apgabalā izmaksāts saskaņā ar izmantoto juridisko pamatu, iekļaujas lēmumā noteiktās maksimālās summas robežās.

3. tabula. Kopsavilkums par kopējo atbalstu gadā, kas izmaksāts Somijā, ieskaitot ES atbalstu (milj. EUR)

Izmaksātā atbalsta veids	2006. gads	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads
Tiešais atbalsts, pilnībā ES finansēts	350,3	278,9	281,3	283,8	278,5
Mazāk labvēlīgiem apgabaliem, ieskaitot valsts piemaksas	308,7	309,1	309,5	308,9	308,1
Atbalsts agrovidei	164,9	153,5	162,7	164,6	167,1
Atbalsts ziemeļu reģioniem ¹⁵	326,7	326,6	326,5	325,8	338,1

¹³ Skoliti, dabiskie iztikas līdzekļi, ziemeļbriežu audzēšana.

¹⁴ OV L 154, 27.6.2000., 23. lpp.

¹⁵ Atsauces apjoms EUR 448,59 milj. līdz 2008. gadam, EUR 358 milj. no 2009. gada 1. janvāra.

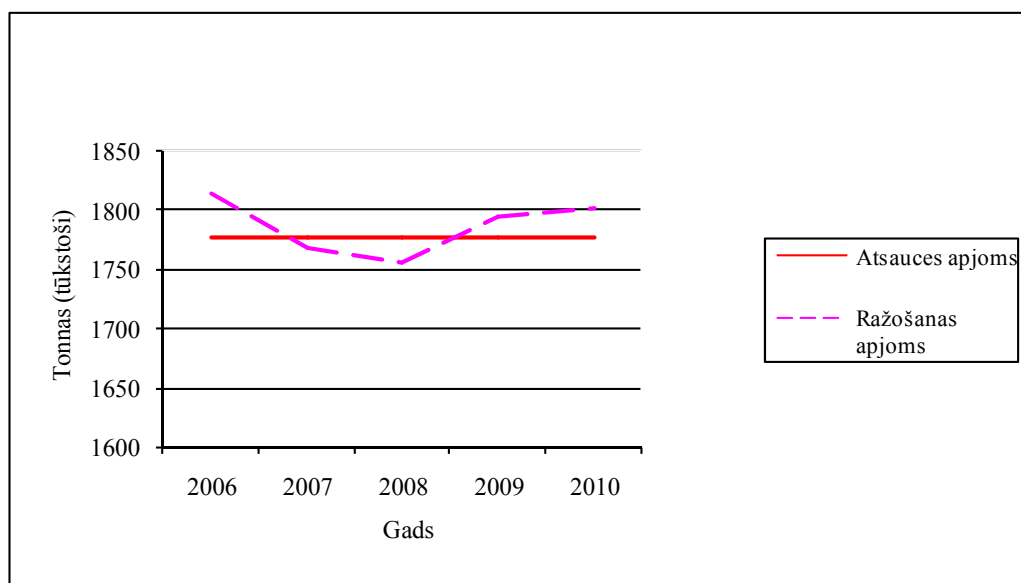
Kopā	1150,6 ¹⁶	1068,1	1080,6	1083,1	1092,6
------	----------------------	--------	--------	--------	--------

4.3. Ražošanas apjomi ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā

Piena ražošanas nozare

Gandrīz 80 % no Somijā ražotā piena saražo atbalsta apgabalā. Šāda daļa ir bijusi diezgan stabila piecus gadus ar nelielu vispārēju pieaugumu perioda beigās. Tomēr ražošana ir koncentrēta C2 apgabalā.

Piecu gadu periodā piena ražošanas apjoms vislielākais bija 2006./2007. tirdzniecības gadā un vismazākais — 2008./2009. tirdzniecības gadā (1 813 000 t salīdzinājumā ar 1 756 000 t). Ražošanas apjoms pārsniedza noteikto atsaucē apjomu trīs tirdzniecības gados: 2006./2007. gadā, 2009./2010. gadā un 2010./2011. gadā. Pārsniegums 2010./2011. gadā bija aptuveni 1,5 %.

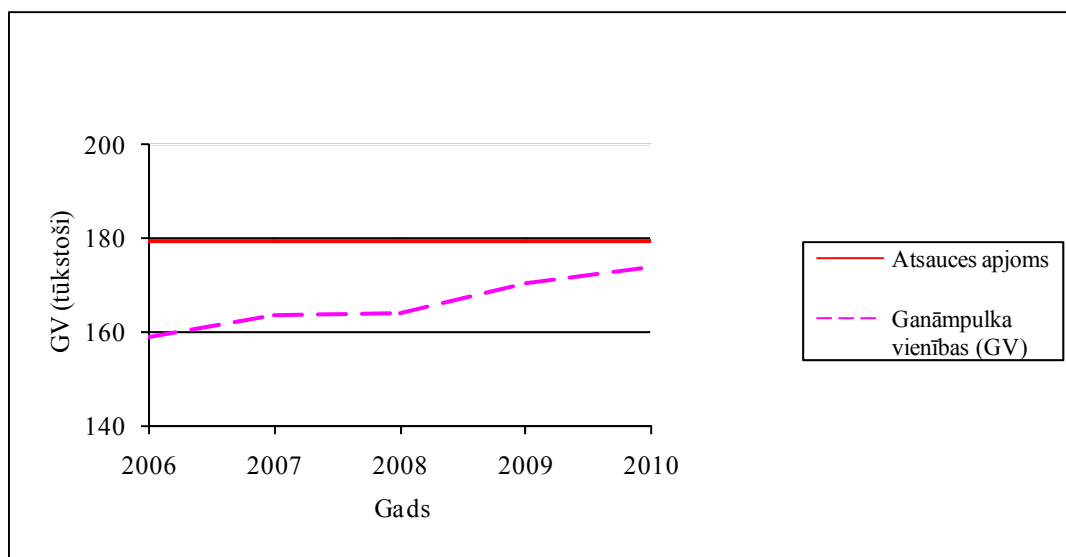
2. attēls. Piena ražošanas attīstība 2006./2007.–2010./2011. tirdzniecības gadā Somijas ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā

Atgremotājdzīvnieki

Pārskatītajā 2009. gada lēmumā, ar ko atļauts atbalsts, sagrupēja kopā ražošanas faktorus govīm, aitām, kazām reproduktīvā vecumā un zirgiem. Šajā grupā govju audzēšanas apjoms bija ar pieaugošu tendenci, savukārt aitu, kazu reproduktīvā vecumā un zirgu audzēšanas apjoms nedaudz samazinājās.

Liellopu gaļas ražošana atbalstāmajā reģionā piecu gadu periodā bija atšķirīga. Apjoms 2010. gadā bija aptuveni par 2 % mazāks nekā apjoms 2006. gadā, savukārt tas samazinājās par 8,8 % citviet Somijā. Zīdītājgovju skaits palielinājās visā Somijā, bet lielākais pieaugums bija C reģionā (par 55 %). Citu atgremotājdzīvnieku audzēšanas apjoms 2006.–2010. gadā bija saglabājies diezgan stabils. Kopējais atgremotājdzīvnieku audzēšanas apjoms bija 173 774 GV 2010. gadā, t. i., joprojām 3 % zem atļautā atbalstītās ražošanas maksimālā apjoma.

¹⁶ Tiešo atbalstu par 2005. gadu un 2006. gadu izmaksāja 2006. kalendāra gadā.

3. attēls. Atgremotājdzīvnieku audzēšanas attīstība 2006.–2010. gadā Somijas ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā

Cūkgaļa un mājputnu gaļa

Cūkgaļas un mājputnu gaļas ražošana bija ievērojami palielinājusies jau pirms šā piecu gadu perioda un vairākus gadus par 50–70 % pārsniedza atsauces apjomu. Cūkgaļas ražošana ir koncentrēta graudaugu ražošanas apgabalos tajos atbalsta apakšreģionos, kas atrodas vistālāk uz dienvidiem. Cūkgaļas ražošanas apjoms 2006. gadā bija 90,9 miljoni kg un turpināja palielināties nākamajos gados, 2010. gadā sasniedzot 93,6 miljonus kg. Arī mājputnu gaļas ražošana ir koncentrēta atbalsta apgabalos, kas atrodas vistālāk uz dienvidiem. Ražošanas apjoms ir palielinājies gandrīz nepārtraukti, no 34,6 līdz 40,4 miljoniem kg 2006.–2010. gadā. Atbalstu šai grupai, sākot ar 2009. gadu, atsaistīja no ražošanas, un atbalsta apjoms tika fiksēts 2007. gada līmenī. Turklāt lēmumā noteikta ražošanas apjoma augšējā robeža tām saimniecībām, kuras saņem atsaistīto atbalstu, kas fiksēts 2007. gada līmenī (139 200 GV). Ražošanas apjoms 2010. gadā bija 135 066 GV, kas ir 97 % no 2007. gadā fiksētā apjoma.

Dārzkopība

Dārzkopības produktu ražošana ir neliela tirgus niša Somijā ar ierobežotu skaitu siltumnīcu saimniecību. Tā veido aptuveni 6 % no atbalsta, un 72 % ražošanas notiek C1 reģionā. Dārzkopības produktu ražošanas platība piecu gadu periodā bija atšķirīga — no 207 līdz 211 ha, nedaudz pārsniedzot atsauces platību 203 ha (ne vairāk kā par 8 ha jeb 4 % no atsauces platības).

Augkopība

Ziemeļu reģioniem paredzētais atbalsts augkopībai ietver „vispārīgo atbalstu par hektāru”, „atbalstu gados jauniem lauksaimniekiem” un „atbalstu par noteiktiem kultūraugiem”, kā noteikts lēmumā. Attiecībā uz „vispārīgo atbalstu par hektāru” atbalstāmajā reģionā atbalstītā lauksaimniecībā izmantotās zemes platība saglabājusies ļoti stabila šajā piecu gadu periodā (630 000–650 000 ha), lai gan lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības samazinājums, salīdzinot ar atsauces platību pirms pievienošanās, ir bijis ievērojams (30 %). Attiecībā uz „atbalstu gados jauniem lauksaimniekiem” lēmumā nav noteikts atbilstošo ražošanas faktoru maksimālais skaits, tādēļ nevar veikt salīdzināšanu. Attiecībā uz „atbalstu par noteiktiem kultūraugiem” shēmas aptvertais apgabals 2010. gadā pārsniedza attiecināmo ražošanas

faktoru maksimālo skaitu par 60 %. Šāds „noteiktu kultūraugu” ražošanas apjoma maksimālais līmenis tika sasniegts, pateicoties tirgus stāvokļa izmaiņām, kas 2010. gadā veicināja lielāku interesi par eļļas sēklausu ražošanu. Kviešu ražošana veido 35–45 % no kopējā apjoma ražošanas apgabalā un ir saglabājusies stabila piecu gadu periodā.

Cits atbalsts

Ziemeļbriežu audzēšanas apjoms piecu gadu periodā ir saglabājies diezgan stabils, no 151 589 līdz 154 971 dzīvniekiem, kas ir par 10 % mazāk nekā lēmumā noteiktais atbilstošo ražošanas faktoru maksimālais skaits. Pārējā „cita atbalsta” daļa nav tieši saistīta ar ražošanu.

Secinājumi saistībā ar ražošanas apjomiem

Noslēgumā jāatzīmē, ka atbalstāmo nozaru ražošanas kopapjoms atbalstāmajā apgabalā šajos piecos gados palielinājās un pārsniedza atbilstošo ražošanas faktoru maksimālo skaitu piena ražošanai, dārkopībai un „noteiktiem kultūraugiem”. Produkcijas robežlieluma pārsniegums 2010. gadā bija neliels piena ražošanai un dārkopībai (1–4 % visa perioda laikā), bet ievērojams „noteiktiem kultūraugiem” (60 %). Minēto ražošanas apjoma palielinājumu nevar saistīt tikai ar atbalstu, jo atbalsta summas uz vienību bija samazinātas proporcionāli tajās nozarēs, kurās bija pārsniegts atbilstošo ražošanas faktoru maksimālais skaits.

4.4. Lauksaimniecības ekonomikas attīstība ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā

Somijā 2010. gadā bija 62 300 saimniecību, no kurām 58 % bija atbalsta apgabalā, kas salīdzinot ar 2006. gadu ir samazinājums par 9 % gan valstī kopumā, gan atbalsta apgabalā. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība saglabājās tāda pati, savukārt palielinājās hektāru skaits uz saimniecību, kas norāda uz strukturālu pielāgošanos. Vismazākā saimniecību platība ir atbalsta reģionā, kas atrodas vistālāk uz ziemeļiem. Ražošanas saglabāšana ir panākta, lai gan tas šķiet daudz grūtāk apgabalos, kas atrodas vistālāk uz ziemeļiem, neatkarīgi no augstāka atbalsta līmeņa lopkopībai un augkopībai.

Atbalsts ir svarīgs saimniecību ienākumu radīšanai reģionā; tas rada gandrīz divas trešdaļas saimniecību īpašnieku ienākumu. Palielinās atbalsta summas uz saimniecību, jo īpaši lopkopībā. Tā iemesls galvenokārt ir strukturālā attīstība. Summa lopkopībai palielinājās ziemeļos, sasniedzot vairāk nekā 80 % no lauksaimniecības produktu pārdošanas ieņēmumiem.

Ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta uz saimniecību tīrā pievienotā vērtība 2006.–2010. gadā bija no 0,41 līdz 0,52. Tīrā pievienotā vērtība uz gada darba vienību reģionā palielinājās gandrīz par 15 % no 2006. gada līdz 2007. gadam, tomēr atkal samazinājās pēc 2008. gada, 2010. gadā sasniedzot par 3 % augstāku līmeni nekā perioda sākumā.

Dažās atbalstāmā reģiona daļās pārskata periodā iedzīvotāju skaits samazinājās par vairāk nekā 4 %, un iedzīvotāju skaits samazinājās 76 % pašvaldību, salīdzinot ar 44 % Somijas dienvidos. Darbvieta īpatsvars lauksaimniecībā ziemeļos ir vairāk nekā trīs reizes lielāks nekā dienvidos un ir samazinājies mazāk. Kopumā ir bijušas pozitīvas pārmaiņas nodarbinātībā, tomēr darbvieta ir radīta galvenajās pilsētās, nevis lauku apvidos.

Lauksaimniecības ražošanas turpināšana atbalstāmajā apgabalā ir saglabājusi daudzus vides pakalpojumus un atklātu lauksaimniecības ainavu, kas ir retums reģionā. Lauksaimnieki uzskata, ka tas, ka viņu darbības ir padarītas videi nekaitīgākas, ir radījis lielākās pārmaiņas

viņu darbībā pēdējos gados. Ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta teritorijās mazliet lielāka uzmanība nekā pārējā Somijā ir pievērsta pasākumiem, kas ietekmē pesticīdu lietošanu un emisijas atmosfērā; reģionā vistālāk uz ziemeļiem liela uzmanība ir pievērsta bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai.

5. ZIEMEĻU REĢIONIEM PAREDZĒTAIS ATBALSTS ZVIEDRIJĀ 2006.–2010. GADĀ

5.1. Piešķirtās atļaujas

Piecu gadu perioda sākumā ar Lēmumu 96/228/EK (ar grozījumiem) Zviedrijai atļāva maksāt SEK 318,67 miljonus gadā (EUR 35,41 miljoni). Lēmumā arī norādīja atļauto atbalstu un atbilstošos ražošanas faktorus (nav norādīti). No 2010. gada 1. jūlija ar Lēmumu C(2010)6050 Zviedrijai atļauts maksāt atbalstu, kā norādīts 4. tabulā.

4. tabula. Atļautais atbalsts gadā saskaņā ar Lēmumu C(2010)6050

	Maks. vidējais atļautais atbalsts uz vienību ¹⁷	Vienība	Valsts atbalsts ¹⁸ milj. SEK gadā	Maks. atbilstošie ražošanas faktori
1. Piena ražošanas nozare			295,67	450 000 t
– govs piens	0,73	SEK/kg		
– kazas piens ¹⁹	500	SEK/dzīvnieks		
– atbalsts par govs piena pārveidošanu	0,039	SEK/kg		
2. Cūkgaļa, mājputnu gaļa ²⁰	1350	SEK/GV	20,97	16 532 GV
3. Mīkstie augļi, dārzeņi	2800	SEK/ha	2,03	750 ha

5.2. Izmaksātais atbalsts

Atbalsts ziemeļu reģioniem

Kopsummas, kas gadā maksātas kā atbalsts, periodā bija no SEK 263,29 miljoniem līdz SEK 289,89 miljoniem (EUR 29,25-32,21 miljoni) (5. tabula). Izmaksātā atbalsta apjoms vismazākais bija 2009. gadā, bet palielinājās 2010. gadā pēc atbalsta shēmas pārskatīšanas.

5. tabula. Ziemeļu rajoniem paredzētais atbalsts pa nozarēm, milj. SEK

Atbalstītā nozare	2006. gads	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads
Piena ražošana	274,22	257,46	249,66	248,27	264,36
Cūkgaļa, mājputnu gaļa	14,51	14,09	12,75	13,97	14,70
Mīkstie augļi, dārzeņi	1,16	1,12	1,14	1,05	1,04
Kopā	289,89	272,67	263,55	263,29	280,10

Noslēgumā jāatzīmē, ka Zviedrijā piešķirtais atbalsts gadā vienmēr iekļāvās ar lēmumiem atļautajā maksimālajā atbalsta summā.

Kopējais atbalsts ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā

¹⁷ Atbalsts uz vienību var būt diferencēts pēc reģiona maksimālā vidējā atbalsta robežās.

¹⁸ Maksimālais atļautais atbalsts: SEK 318,67 milj.

¹⁹ Kazas piena ražošanai (~ 800 kg piena uz kazu gadā).

²⁰ 1 dējējvistas = 0,01, sivēnmāte = 0,33, 1 nobarojamā cūka = 0,10 GV.

Atbalsta shēmas apgabalos atbalstu lauksaimniecībai saņem arī no ES finansētajiem instrumentiem, jo īpaši diviem kopējās lauksaimniecības politikas pīlāriem (6. tabula). No otrā pīlāra pasākumiem jo īpaši svarīgs ir atbalsts mazāk labvēlīgiem apgabaliem un agrovides pasākumi. Lēmumā C(2010)6050 nav noteikta maksimālā kopējā atbalsta summa gadā atbalstāmajam apgabalam. Kopš 2003. gada tiek veikta ES atbalsta apjoma *ex post* pārbaude.

6. tabula. Zviedrijā izmaksātā atbalsta kopsavilkums, ieskaitot Kopienas atbalstu, milj. SEK

Atbalsta veids	2006. gads	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads
Kompensācijas maksājumi (mazāk labvēlīgi apgabali)	299	314	309	302	313
Galvenais atbalsts agrovidei (atklāta un dažāda lauksaimniecības ainava/ papuves)	270	282	278	276	298
Atbalsts ziemeļu reģioniem ²¹	290	273	264	263	280
Kopā	860	869	850	841	891

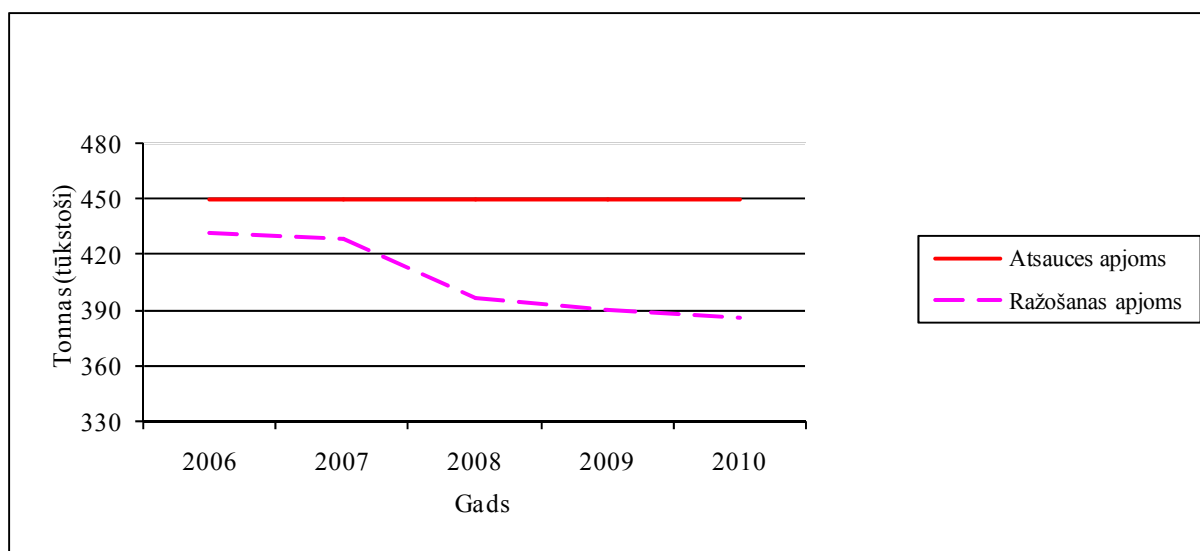
Kopējais apvienotais atbalsts dažādos gados atšķiras, bet bez konsekventas tendences, un kopš 1997. gada tas ir palicis tajās pašās robežās.

5.3. Ražošanas apjomi atbalstāmajā apgabalā

Piena ražošanas nozare

Piena ražošanas apjoms atbalstāmajā reģionā periodā samazinājās par 11 % (4. attēls), salīdzinot ar 8 % valstī kopumā. Krasākais samazinājums bija vērojams atbalstāmajā apgabalā, kas atrodas vistālāk uz dienvidiem — par 20 %. Ražošanas apjoms joprojām samazinās, un vēl ir pārāgri izdarīt secinājumus par to, vai pārskatītajai atbalsta atļauju piešķiršanai būs ietekme.

Savāktie dati par atbalstu, kas izmaksāts piena pārvadāšanai no saimniecībām uz pirmo savākšanas vietu, nav pietiekami precīzi, lai tos iekļautu pārskatā.

²¹ Atsauces apjoms: SEK 318,67 milj.

4. attēls. Piena ražošana (ieskaitot kazas pienu) ar atbalstu 2006.–2010. gadā Zviedrijas atbalstāmajā apgabalā. Atsauces apjoms ir Lēmumā C(2010)6050 noteiktais maksimālais atbilstošo ražošanas faktoru skaits

Cūkgaļa un mājputnu gaļa

Ražošanas apjoms saglabājas diezgan stabils, bet ievērojami zem maksimālā atbilstošo ražošanas faktoru skaita — 16 532 GV, un tas ir zemāks arī par apjomu iepriekšējā piecu gadu periodā, kad ražošanas apjoms bija aptuveni 13 500 GV. Ganāmpulka vienību skaits, kas saņem atbalstu cūkgaļas un mājputnu gaļas ražošanas nozarē, bija tuvu 11 500 jeb aptuveni 70 % no maksimāli pieļaujamā.

Mīkstie augļi un dārzeņi

Hektāru skaits, par ko piešķir atbalstu mīksto augļu un dārzeņu ražošanai, pārskata periodā samazinājās no 414 ha līdz 376 ha. Pēdējos desmit gadus ražošanas apjoms ir svārstījies šo apjomu robežās, un tas ir tikai aptuveni puse no maksimālā atbilstošo ražošanas faktoru skaita.

Secinājumi saistībā ar ražošanas apjomiem

Attiecībā uz piena ražošanu jāmin, ka tās apjomi piecu gadu periodā ir samazinājušies. Visās nozarēs atbilstošo ražošanas faktoru skaits ir būtiski mazāks par maksimālo.

5.4. Lauksaimniecības ekonomikas attīstība paredzētā atbalsta apgabalā

Zviedrijas atbalstītajā apgabalā ir mazs iedzīvotāju blīvums, ekonomikas attīstības iespēju ierobežojumi un slikti apstākļi lauksaimniecībai. Saimniecību struktūru raksturo mazāki, izkaisītāki un nelīdzenāki lauki nekā vidēji Zviedrijā. Tas paaugstina izmaksas, un attāluma dēļ starp laukiem tas padara augstākas izmaksas arī par transportu saimniecību robežās.

Lauksaimniecības ražošanas kopējais apjoms piecu gadu periodā samazinājās par 10 %. Galvenais lauksaimniecības produkts apgabalā ir piens, un ražotāju skaits ir samazinājies no 1523 līdz 1056; kopš 2001. gada tas ir samazinājies vairāk nekā uz pusi. Atbalstāmā apgabala piena ražotāju daļa Zviedrijā bija aptuveni 19 %, savukārt ražošanas apjoma daļa bija 14 %, ko atspoguļo vidējais govju skaits uz saimniecību — 45,2 salīdzinājumā ar 62,4 valstī kopumā 2009. gadā. Piena ražotāju saimniecību ienākumi būtiski samazinās.

Nobarojamo cūku ražotāju skaits pārskata periodā samazinājās līdz 67 ražotājiem 2010. gadā, tikai daži saglabājās 1. atbalstāmajā apgabalā. Saimniecību skaits, kas saņem atbalstu par sivēnmātēm, samazinājās no 74 līdz 60, lai gan sivēnmāšu skaits palielinājās par 20 %, norādot uz strukturālu pielāgošanos.

Atbalstāmajā apgabalā, kur pārsvarā ir meži, lauksaimniecībā izmantojamā zeme palīdz saglabāt atklātu ainavu, kas veicina bioloģisko daudzveidību un ainavas saglabāšanu. Tomēr papuvei izmantotā zemes platība piecu gadu periodā samazinājās par 12 %, bet ganību platība samazinājās par 40 %. Lauksaimniecības prakses atbalstāmajos apgabalos raksturo mazāk intensīva ražošana, jo galvenās apstrādātās platības ir pļavas un ganības. Tajās parasti izmanto maz pesticīdu un mēslojuma. Minētā iemesla dēļ ietekme uz vidi ir mazāka nekā lauksaimniecības darbībām citās valsts daļās.

Iedzīvotāju skaita attīstība atbalstāmajos reģionos 2000.–2009. gadā bija mazāka nekā pārējā valstī — ar 5,5 % samazinājumu vairumā lauku apvidu. Lauksaimniecībā nodarbināto cilvēku

skaits 2000.–2008. gadā atbalstāmajā apgabalā samazinājās par 15,2 %, savukārt nodarbinātība palielinājās mežsaimniecības nozarē.

6. SECINĀJUMI

Šajā pārskatā ir analizētas ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta atļaujas, kas piešķirtas Somijai un Zviedrijai 2006.–2010. gadā, un sasniegtie rezultāti. Pārskats ir sagatavots, pamatojoties uz datiem, ko dalībvalstu iestādes iesniegušas saskaņā ar Pievienošanās akta 143. panta 2. punktu.

6.1. Somija

Attiecībā uz Somijas ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta shēmu Komisija atzīmē zemāk izklāstīto.

1. *Atbilstība maksimālajam atbalstam, kas atļauts ar Komisijas atļaujām:* izmaksātā atbalsta kopsummas un kopējais atbalsts ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā 2006.–2010. gadā iekļāvās atļautajā maksimālā pieļaujamā atbalsta summā un atsaucēs apjomos, kas noteikti attiecīgi Komisijas Lēmumā C(2009)3067 un Lēmumā 2002/404/EK.
2. *Atbilstība maksimālajam atbilstošo ražošanas faktoru skaitam:* kopējā ražošana atbalstāmajā apgabalā pārsniedza maksimālo atbilstošo ražošanas faktoru skaitu piena ražošanai, dārzkopībai un „noteiktiem kultūraugiem”. Lai nepārsniegtu attiecīgās atļauto maksājumu kopsummas, Somija piemēroja proporcionālu maksājuma samazinājumu uz ražošanas faktora vienību. Lai gan šī sistēma nodrošināja, ka vienmēr tiek ievērotas valsts saistības attiecībā uz izmaksātajām maksimālajām kopsummām, tas nenovērsa atbalsta attiecināšanu (lai gan samazinātā apjomā) uz visu ražošanu.
3. *Atbalsta shēmas mērķu sasniegšana:* kopumā ziemeļu reģioniem paredzētais atbalsts Somijā ir palīdzējis atbalsta apgabalā saglabāt ražošanas apjomus. Tomēr, tā kā dažās atbalstāmajās nozarēs kopējais ražošanas apjoms palielinājās un ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā tika novērota "nobīde" dienviņu virzienā, ir stingri jāuzrauga shēmas īstenošana un kritēriji, ko piemēro atbalsta diferencēšanai.

6.2. Zviedrija

Attiecībā uz Zviedrijas ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta shēmu Komisija atzīmē zemāk izklāstīto.

1. *Atbilstība maksimālajam atbalstam, kas atļauts ar Komisijas atļaujām:* ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta kopsummas, kas izmaksātas 2006.–2010. gadā, iekļāvās atļautā maksimālā pieļaujamā atbalsta summā, kas noteikta Komisijas Lēmumā 96/228/EK un Lēmumā C(2010)6050.
2. *Atbilstība maksimālajam atbilstošo ražošanas faktoru skaitam:* atbilstošo ražošanas faktoru maksimālais skaits, kas saņem atbalstu, kopumā bija ievērots visās nozarēs, kuras saņem ziemeļu reģioniem paredzēto atbalstu.

3. *Atbalsta shēmas mērķu sasniegšana:* Zviedrijā izmaksātais atbalsts nesaglabāja ražošanas apjomus. Pārskatītais Lēmums C(2010)6050 varētu palīdzēt mainīt šīs tendences virzienu, bet ir pārāgri izdarīt secinājumus par tā ietekmi.

Abās valstīs lauksaimniecības ražošana palīdz saglabāt atklātu, labi apsaimniekotu lauksaimniecības ainavu ziemeļu reģioniem paredzētā atbalsta apgabalā, kur pārsvarā ir meži. Atklātas ainavas saglabāšana ir labvēlīga bioloģiskajai daudzveidībai un vispārīgajam iespaidam par ainavu. Pamatojoties uz valstu iestāžu iesniegto informāciju, Komisija uzskata, ka iestādes kopumā ir pareizi piemērojušas Lēmumu 2002/404/EK un Lēmumu C(2009)3067 attiecībā uz Somiju un Lēmumu 96/228/EK un Lēmumu C(2010)6050 attiecībā uz Zviedriju par atbalstu ziemeļu reģioniem.